

Нахум Гилбоа

Нахум Гилбоа - „Да живееш момента“

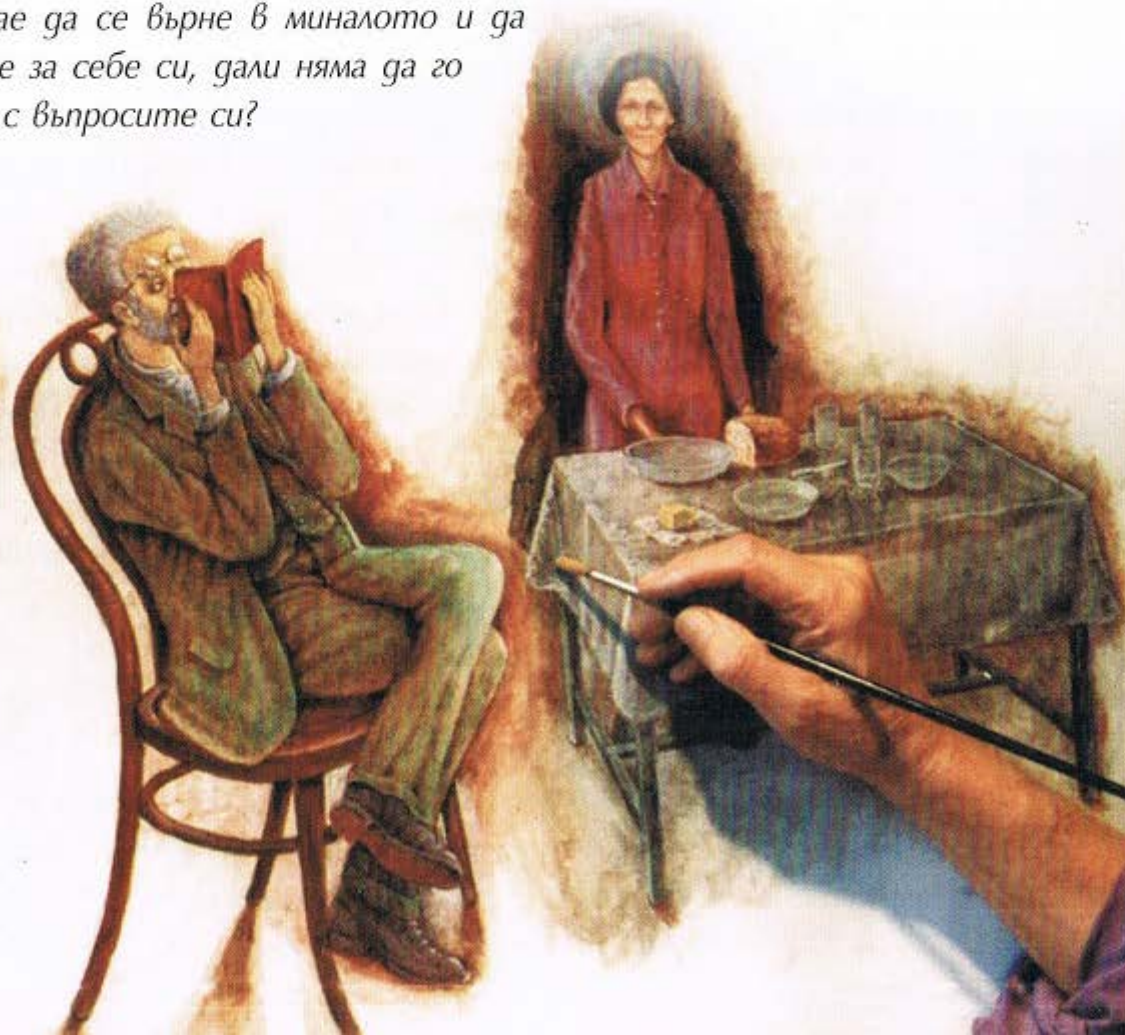
Текст: Рени Джейкс, Тел Авив, Израел

Едва ли мога да опиша вълнението, което изпитах преди срещата ми с Нахум Гилбоа. Репродукциите на неговите картини бяха събудили у мен не само любопитство, но и странно чувство за близост. „Улицата от детството“, „Отворените къщи“, „София“ – това бе една пъстра, многолюдна и романтична реалност, която ме свърза дълбоко с художника заради общите ни корени.

Подготвяйки се за интервюто, аз напрегнато се опитвах да си представя човека, създава цялата тази емоция и красота, като я сравнявам с художествената поезия; човекът, извалял с четка гласа на цяла епоха. Питах се дали 94-годишният художник ще пожелае да се върне в миналото и да ми разкаже за себе си, дали няма да го притесня с въпросите си?

Застанала пред спретнатия блок в един от тихите квартали на Тел Авив, все още не знаех за изключителното преживяване, което ме очаква. Все още не знаех, че идвайки тук, ще отнеса със себе си една картина – най-хубавата, най-удивителната и скъпоценна картина на Нахум Гилбоа – тази с **Историята на неговия живот**.

Трудно е да повярвам, че жената, която ме посреща на вратата, е Рахел. Съпругата на художника е 91-годишна стройна жена, на която не бих дала повече от 70.



Рисувайки семейството си...





Нахум,
вторият на втория ред отдясно, в
първо отделение на Централното еврейско училище.
(Снимката е използвана за един от мотивите на картината му
„Софийската еврейска улица“).

Малкият салон, в който съм поканена да вляза, е скромно мебелиран, с много картини по стените и купичка книги. Внуци, а може би и правнуци, като че ли идват често – има стол за детско хранене, подредени кутии с играчки... Чувам някой да казва: „Добре дошла“ и подавам ръка на енергичния, възрастен мъж, който влиза. Той е със сериозно лице и дълбоки, волеви бръчки, изглежда намръщен, но говори спокойно и с приятен мек глас. Знам, че това е Нахум, но ми е трудно да го свържа с 1917 – годината на неговото раждане е времето на Първата световна война, Октомврийската революция... събития, които ми изглеждат безкрайно далечни.

Българският език, който говори Нахум, е странен, неосквернен, необяснимо вълнуващ. Натезжал от времето, българският върви трудно, но е съхранил енергията, чистотата и логиката си. Иска ми се да слушам само този език, но бързо разбирам, че ивритът и английският ще го допълват, ще бъдат неразделна част от разговора ни.

Н. Г.: – Мога да споделя с вас тайната на дълголетиеето – за първи път се усмихва



Нахум с приятелката си от детските години Ева Маркович.

художникът. – Тя е не само в гените, храната и начина на живот. Тя е в способността на човек да накара мозъка си непрестанно да работи. Не става дума само да четеш, да слушаш лекции или нещо подобно. Става дума да учиш, непрекъснато нещо да учиш. Ние с Рахел знаем 7 езика, като половината сме научили сами. Измисляме си игри, изпитваме се, робим се по книги и речници и продължаваме...

Има и още нещо. Бях го прочел някъде много отдавна, но то стана мото на живота ми – „Да живееш момента!“. Не миналото, което си е отишло, не бъдещето, което още не е дошло, а настоящето. Като рисувах, аз изживях момента! С цялото си внимание и с цялата си същност!

Позволявам си да питам художника дали излиза. Мисля си за стълбите на трите етажа, липсата на асансьор в сградата.

Н. Г.: – Разбира се, че излизам. – Отговаря ми почти обидено той. – Всеки ден, по един и същ маршрут. През лятото излизам привечер, на по-хладно, а сега сутрин. Страхувам се, че хората, дето няма да ме виждат вече следобед, ще си помислят, че съм умрял.

Все още съм стъписана от неочакваното начало на разговора ни, а Нахум продължава:

Н. Г.: – Нека сега да чуя кой ме интервюира.

И аз разказвам за себе си, за интересите и възгледите си, за България, за 20-те ми години в Израел. Спокойно и приятно е, има кафе и топли борекас, съпрузите задават въпроси, а в главата ми насмешливо се върти, че интервюиращата все пак трябва да съм аз...

Н. Г.: – Съдбата се отнесе много жестоко към мен. – *Изведнъж ме спира Нахум и аз напрегнато затаявам дъх, опасявам се дори да помръдна. – Отне двете най-важни неща в живота ми – зрението и ръката ми. Страдам от тотална дегенерация на очната макула и ръката ми трепери. Вече 12 години не мога да рисувам. Правя го само в сънищата си. Всяка нощ... Въпреки всичко не се отчайвам. В живота има още толкова други хубави неща!*

Той ме повежда към средата на хола и спираме пред маса, допряна почти до телевизора. Върху нея има някакво устройство, отворена книга...

Н. Г.: – Това е специален апарат за четене. Изпратен ми е от Америка и за моя случай върши чудесна работа. В последно време чета повече научна литература. Някак по-малко ми върви белетристика.

Спираме се пред картините по стените – Монмартр, Йерусалим, малки зеленчукови градинки в Австрия, портрети, автопортрет... Има само една, изработена в същия стил, познат ми от неговите каталози. Голяма, с много цветове, хора, движение.

Нахум с майка си Яфа.

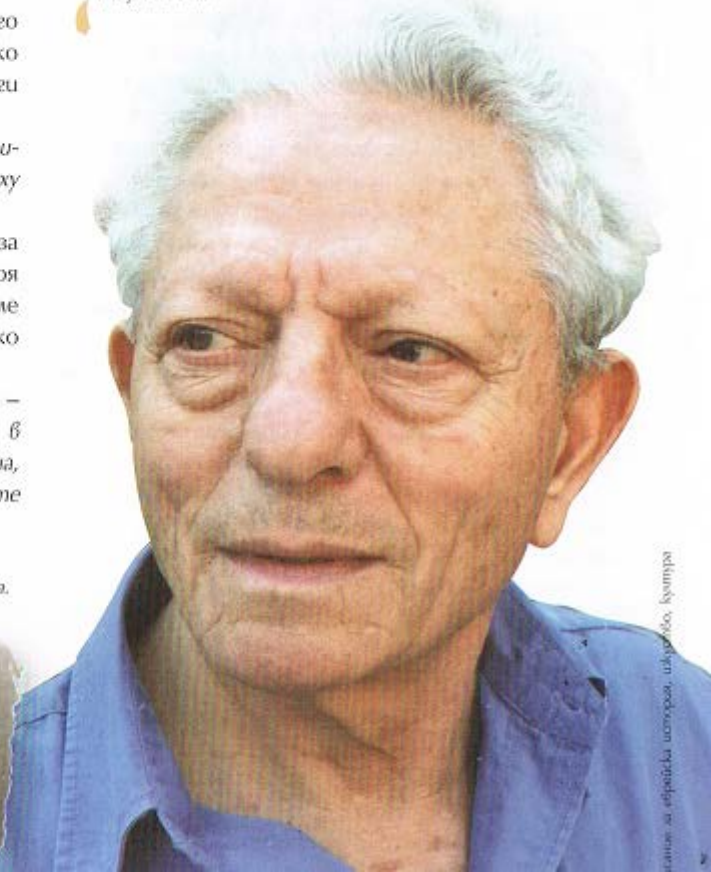
Н. Г.: – Това пак е София. Има я и Вишоша... На тази съм нарисувал повече от 300 души. Тя е единствената, която ми е останала, и нея дъщеря ми иска да задържи за спомен.

Повежда ме към другата част на хола.

Н. Г.: – А това тук са картините на Рахел. Тя има дарба и с годините я разви, усвои от мен някои техники и резултатът е чудесен.

Настанили сме се отново край масата и Нахум става вълбен, някак суров и още по-сериозен. Знам, усещам, че е решил да започне разказа си.

Нахум Гилбоа.



Н. Г.: – Родил съм се в доста бедно семейство. Живеехме на таван, на „Цар Борис“, наред шумна улица край пазара, който с часове обичах да гледам през прозореца. За бабите и дявоците си не знам нищо и това винаги ми е липсвало. Имам брат, Моше се казва, четири и половина години по-млад от мен. Що се отнася до родителите ми, то те не си подхождаха особено. Майка ми Яфа беше предана, жертвоготовна и много работлива жена, която от ранна възраст прислужваше по къщите и не се бе сдобила с високо образование. За разлика от нея, баща ми, Ицхак Перец, беше много интелигентен и се интересуваше почти от всичко. Въпреки изключително сериозното си късолегство, той четеше непрекъснато, сътрудничесе на еврейския вестник „Ашофар“, пишеше критики за театрални постановки и поддържаше малка книжарница. Още едва 7-8-годишен аз ходех по къщите и магазините да разпространявам еврейския годишен календар и Пасхалната Агада, които той сам издаваше. Агадата беше на ладино, с български букви. От 1929 година тя е единствена по рода си и се пази в Националната библиотека в Йерусалим.

В книжарницата баща ми правеше най-различни неща. Още си спомням как за празника Лаг Ба Омер залепвахме бели и сини хартийки, изрязвахме фигурки с Маген Давид¹ и правехме малки знаменца, които много се търсеха. Макар и доста религиозен, баща ми не упражняваше натиск да ме привлече към религията, имаше благ и мек характер и безкрайно се гордееше с постиженията в учението ми.

След завършването ми на еврейското основно и прогимназиално училище, а после и българската гимназия, той реши да пише за мен на Борис Шатц в Йерусалим. Аз обичах да рисувам и баща ми бе убеден, че новосъздадената в Ерец Израел художествена школа „Бецалел“ е точно

1. Звездата на Давид.

2. Движение, което се занимава със завръщането на евреите в Израел.

това, което ми трябва. В отговора, който се получи, нямаше никаква надежда за евентуална стипендия. Борис Шатц любезно обясни финансовите затруднения на все още младата школа и невъзможността да бъде приет там в скоро време.

На 64 години баща ми получи удар и само след няколко месеца почина. Аз трябваше да поема книжарницата и да продължа да издържам семейството. Вече карах втора година еврейски учителски семинар към Софийската еврейска организация и напредвах, въпреки работата.

Времената бяха тежки, малките бизнеси трудно оцеляваха. Веднага след като завърших, бях поканен за учител в Централното еврейско училище на „Цар Калоян“, същото, в което самият аз бях учил, и по-късно беше бомбардирано. Затворих книжарницата и се отдадох изцяло на новата си професия. Вървеше ми добре. Децата ме обичаха, умеех не само да ги уча, но и да играя с тях.

Нахум се закашля, Рахел му донесе чаша мляко и той продължава.

Н. Г.: – Още от IV отделение членувах в „Ашомер Ацаир“ – движение, което подготвяше младежите за алия² в израелските кибуци. Там имах много приятели и ръководител, който оказа изключително влияние в живота ми. Беше четири години по-голям от мен и умееше да разказва за музика, опера, изкуство и наука, беше увлекателен и много интересен човек.

През лятото на 1939-та аз самият вече бях ръководител и на лагера в Ракитово за първи път срещнах Рахел. Тя беше ръководителка на момчетата, а аз на момчетата. Имахме общи теми... Родопските поточета бяха много романтични, ние дълго се разхождахме и си говорехме, аз – за моето увлечение по астрономията, тя – за желанието си да учи физика и математика... Тя беше изпълнена с енергия и инициатива, а аз



Рахел и Нахум преди отпътуването си за Палестина с семейта „Орион“, 1939 г.

бях свит, пасивен... Допъвахме се... После около месец обикаляхме ливадите и горичките на Княжево. Спомням си, че веднъж ни срещна един пъдар. Каза, че така, както сме влюбени, бихме събудили желание и у стогодишен старец...

На това място се намесва Рахел – широко усмихната. Тя продължава разказа.

Р. Г.: –Аз съм пловдивчанка, а по онова време няхахме телефони по къщите. Изпрацахме си телеграми за часа, в който ще си говорим в пощата. Нахум бе взел твърдо решение да заминем за Израел. Предвиждаше, че България ще вземе страната на фашистите и нашето положение няма да бъде добро. Решихме да се подготвим за следващата гемия, тръгваща за Хайфа в началото на декември 1939-та, но моят паспорт се бавеше.

Една сутрин Нахум ненадейно пристигна в Пловдив. Беше научил, че ако сме женени, аз мога да бъда вписана в неговия паспорт и

така няма да имаме проблеми. Настояваше да се оженим още същия ден. Майка ми беше учителка в еврейското училище. Видя се в чудо и набързо организира церемонията. Събра миния¹, извика рабин и в голямото междучасие се оженихме. Същият ден, със следобедния влак, Нахум замина обратно за София...

Бяха минали 72 години оттогава... Мислех си за двамата влюбени от Княжево, които продължаваха да предизвикват завист.

Н. Г.: – Гемията „Орион“ се позабави, три седмици я чакахме във Варна, но в последна сметка на 8 януари 1940 година най-после съзряхме възвишенията на Хайфа. Големият кораб, дърпац гемията, прехвърли пътниците си при нас и още доста далече от брега ни изостави. Бяхме натъпкани плътно един до друг и много скоро си дадохме сметка, че нещата не са наред. Бяхме натезжали повече отколкото трябва и бавно потъвахме. За наш късмет имаше хамсин и морето беше съвсем гладко. Започнахме да крещим, да махаме... Англичаните изпратиха кораб, прибраха ни на борда му и ни стовариха в Бат Галим, Хайфа. Оттам, натоварени на автобуси, бяхме отведени в току-що открития бежански лагер в Амаит. При регистрацията бе задължително да скрием от англичаните, че сме от България.

Бяхме представени за чешки евреи.

Петте седмици, които прекарахме там, мъжете и жените бяхме разделени, спяхме в ниски дълги постройки и имахме право да излизаме съвсем за малко. Получавахме храна само един път на ден.

После се появи Сохнута⁴, раздаде ни по 5 лири и ни откара в Бейт Лолим⁵ в Тел Авив. Настаниха ни в

3. Задължителен религиозен въоруж, състоящ се от 10 мъже.

4. Еврейска агенция, занимаваща се с емиграцията и абсорбцията на евреите от диаспората в Израел. В текста става дума за първата форма на тази организация – Еврейско агентство за Палестина, създадено през 1929 г.

5. Обществено за емигранти, управлявано от Сохнута.

огромен салон, с безброй легла и сламени дюшеци. Когато докараха други, трябваше да напуснем това място и да решим как и къде да се устроим. Подадохме молба за кибуц и бяхме насочени за Ган Шмуел, на петдесетина километра на север. Без никакви пари и храна стигнахме дотам на спот.

Нахум се раздвижва и страстно продължава разказа си.

По-късно, около година живяхме в кибуц Незба – най-южната точка на Израел. Там нямаше нищо освен ограда, дюни, кула с кибуцник на пост, палатки, в които спяхме, и тежка земеделска работа. После бяхме още в няколко кибуца. Последният, в който се настанихме, беше в Хедера,

6. Елитна бойна част на „Азана“, която е нелегалната армия на еврейската общност в Палестина, създадена през 1920 г., за периода на английския мандат. Членове на „Палмах“ са „скелета“ на новообразуваната израелска армия и заемат отговорни постове във всички сфери на политическия и обществен живот на Държавата Израел.

7. Това е войната от 1948-49 г., която се води между току-що обявената от ООН Държава Израел и военната коалиция на арабските страни. Тази е първата война от израелско-арабския конфликт.

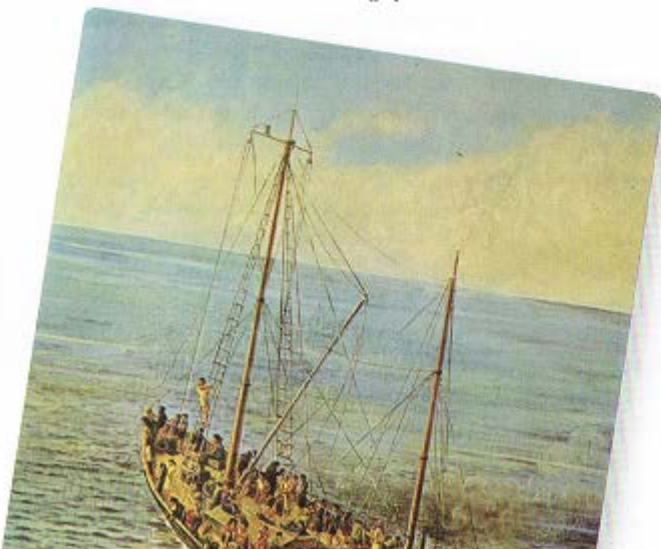
8. Световна еврейска хуманитарна организация със седалище Ню Йорк. Създадена е през 1914 г. и развива дейност в повече от 70 страни. Наред с подпомагането на евреите по света, „Джойнт“ предоставя финансова помощ и на нееврейски хуманитарни организации, пострадали от бедствия и катастрофи.

където получих и първата покана да стана доброволец на „Палмах“. По това време, заради нелегалната дейност на организацията, смених името си на Гилбоа. Гилбоа всъщност е невысока планина в северната част на Израел, която винаги съм харесвал. Военното обучение, което преминах, беше из цялата страна – в Мизра, Шваим, Ягур... Не бях роден за боец с оръжие, но проявих огромен интерес към топографията и изучих с подробности темата. Следващите години служех в армията като топограф, а по време на Освободителната война бях мобилизиран като преподавател в новосъздаденото училище по топография.

По това време успях да установя, че комуналният живот в кибуц не е съвсем по вкуса ми, че там се чувствам подтиснат и не мога да се развивам. Започна работа като учител в Хедера. Първо, в специално училище с деца, преживели Холокоста, а по-късно – в обикновено училище, спонсорирано от професионалните съюзи. Спомням си, че по това време контролиращият образованието в района много сериозно ме смъмри за късите панталони, с които се появявах да преподавам, и оттогава нося само дълги...

Звони телефонът. Обажда се Яел – дъщерята на Нахум Гилбоа и Рахел и аз използвам случая да питам и за нея.

Н. Г.: – Тя е като десет дъщери – казва Нахум, а Рахел започва нова история – тази, свързана с нейното раждане.





Р. Г.: – Беше през май 1948-ма и Нахум отново беше в армията. На мен ми изтекоха водите, но лекарят, професор в болницата, едновременно заяви, че не става дума за раждане и мога да се прибера. Трите километра до вкъщи изминах пеш и вечерта вдигнах 41 градуса температура. Нямахме телефони, линейки... Моя приятелка няколко часа обикаляше Хедера, за да намери такси. Не беше леко раждането. Денят беше 15 май 1948-ма – същият, в който Израел беше обявен от Обединените нации за независима държава. Яел е на същата възраст, на която е и Израел.



Голямото семейство на Рахел и Нахум: дъщерята Яел и

Давам си сметка, че все още не съм чула нищо за художника Нахум Гимпоа, за неговия творчески път.

Н. Г.: – Имай още търпение – казва ми той и продължава разказа си.

Н. Г.: – Видях обява на Джойнт⁶, че търсят кандидати за едногодишно обучение във Франция за работа, свързана със социалната дейност. Интервюто бе на френски, преминах всички изпити и бях приет.

Курсът и общежитието бяха на едно и също място, в един от някогашните френски сворци, сред пищна гора и градина, в една от най-прекрасните части на Версай. Имах много свободно време, което използвах да чета в библиотеката, да посещавам музеи и галерии и дори да уча живопис. Записах се в Свободната художествена академия – „Академи де ла гранд Шомьер“, която посещавах всеки ден. Отново рисувах, но все още не мислех, че ще стана художник. Тази, която ме направи художник, беше Рахел, или както аз я наричам Шенка. Когато се върнах в Израел, тя направи всичко, за да се отдам аз на рисуването. Буташе ме напред, поощряваше ме, свързваше се с галерии. Това беше 1953-1954-та... Изваха много хора от Европа, които искаха да рисуват спомените им. Носеха снимки с еврейски къщи и улици, рисувах едновременно и техните, и моите спомени; и тяхното, и моето детство, което все беше в мислите ми. Продавах картините си евтино...

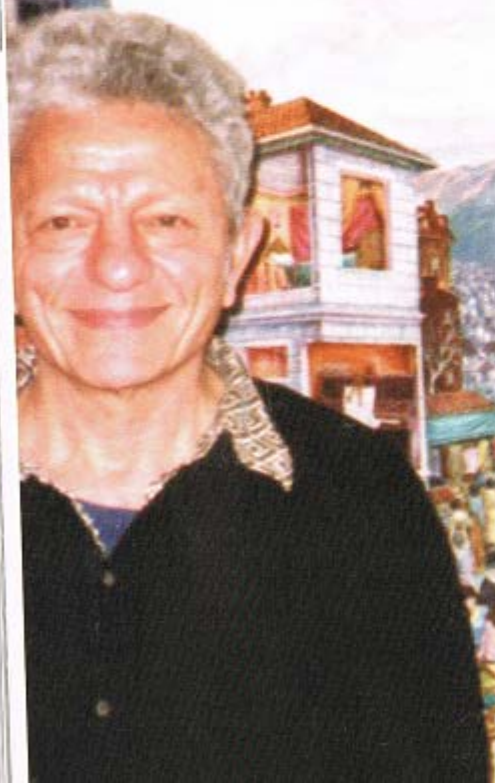
Едновременно с рисуването продължавах да учителствам и напреднах доста в йерархията на тази професия. Вече преподавах в Техническото училище ОРТ, като едновременно с това се записах да уча вечерно в Хайфенския технически университет, специалност вътрешно оформление и чертане. Продължих в семинар за учители, където започнах да преподавам моден дизайн, техническо чертане и история на облеклото. Опитах се да уча студентите да си представят предметите, които рисуват, да

изкуство

бъдат с лека ръка и да изразяват с четката одеите и възгледите си.

По това време вече рисувах много. Имах възможността да уча при известните тогава израелски импресионисти Янко и Мокади, които обаче не харесваха това, което правя, и всячески се опитваха да ме откажат от стила, който бях възприел. Времената бяха на модернистите и в Израел се рисуваха абстрактно – както в Париж и Ню Йорк. Аз, напротив – бях се затворил в своето романтично, фигуративно рисуване, отразявах спомените си, преклонението пред природата...

Нахум (на първия ред вляво) с колегите си учители пред Еврейското училище в София, 1937 г.



Бяхме събрали малко пари и аз реших да се отдам изцяло на рисуването, да пътуваме из Европа, да видя колкото се може повече музеи. В „Сите де Зар“, в сърцето на Монмартр, се даваха под наем стаи на художници и ние няколко години наред изкарвахме летните месеци в Париж.

Питам Нахум за техниката и процеса на неговия начин на рисуване.

Н. Г.: – Давах си сметка, че от това, което гледам, научавам много. Прекарвайки дни и седмици из големите европейски музеи и галерии, аз започнах да анализирам различните течения и техники на големите майстори, да разпознавам недовършени картини; картини, минали реставрация или в процес на реставрация, да правя самият аз опити и да изработвам своя собствена техника. Много ми харесваше тъй наречената „смесена техника“, на холандските братя художници Ван Ейк от 15 век, но тя отнемаше много време, защото маслените бои, с които те са си служели, съхнеха бавно. Реших вместо маслените бои, да опитам да използвам акрилните. Трите пласта – акрилна база, цветен акрилен колорит и блясък, даваха изключителен ефект. Когато рисувах, гледах да съм близо до обекта. Първо скицирах, а после обработвах скиците с бои.

Рисувах навсякъде. Дни и нощи. Бях като аутист, изцяло съсредоточен върху това, което правя. Почти не спях. Четях много. Шенка бе поела целия живот наоколо.

Нахум, как стана, че заминахте с Рахел за Америка? Прекарвали сте там 20 години.

Н. Г.: – Посетихме наш приятел, който живееше в Астория, Ню Йорк. Районът бе близо до Манхатън, много тих и спокоен, и на мен ми се прииска да живея и творя на това място. Разбира се, с годините нещата се промениха и кварталът стана доста шумен, но по онова време там ми хареса.

Започнах да получавам поръчки за картини с религиозна тематика и през този период рисувах

основно тях. Направих много картини на Йерусалим и това се превърна в една от моите страсти. Този град е един от най-прекрасните обекти за рисуване, но за съжаление болестта ми попречи да направя всичко, за което мечтаех в тази посока.

Питам Нахум дали познава някои от известните еврейски художници от български произход, живели и творили по неговото време.

Н. Г.: – Един от художниците по мое време в България бе Давид Перец. Той живееше в таванското помещение срещу нашата книжарница и се прехранваше с фирмопис. Неговата първа изложба с пейзажи бе в Софийското еврейско училище. Години по-късно живя в Париж, беше абстракционист. Веднъж дойде с една от изложбите си в Израел. Стилът му не е по вкуса ми и аз не бях в контакт с него.

Другото известно лице по мое време бе Султана Суружон, която първоначално бе учителка по рисуване в Еврейското училище, в което преподавах и аз. Срецахме се много в Израел.

Въпросът за връзката на Нахум с днешна България съм оставила за края. Питам го дали се е връщал там, има ли останали роднини.

Н. Г.: – Роднини в България не са ни останали. На трагичната гемия „Салвадор“, тръгнала от Варна през 1941-ва, загинаха майка ми и още четирима души от семейството. Брат ми по чудо се спаси и сега живее в Израел. Завършил е агрономство. Той дълги години предаваше опита си в различни страни на Южна Америка.

След като напуснах България, съм се връщал там три пъти. Първият път бяхме през 1967 година с Шенка, вторият – на организирана екскурзия с училището по изкуства, и третия – с дъщеря ни и внучката. Бих казал, че най-колоритно е първото ми пътуване, когато наскреж една от улиците в Ючбунар, бях арестуван. Както се разхождахме с Шенка и аз правех снимки на различни къщи, един човек ни спря и започна да ни разпитва защо снимам. После ни набута в

едно такси и ни откара в някакво ведомство, което, по всичко изглеждаше, беше полицейско. Обясненията ми, че съм художник, явно не удовлетвориха никого и след като ни бяха отнели фотоапарата и паспортите, с предупреждение да не напускаме страната, бяхме освободени. Не знаехме какво да правим, докато не ни дойде наум да се посветваме с някого от Съюза на българските художници. Те не бяха много изненадани от случката. Обадиха се, където трябва. Връщайки ни обратно фотоапарата, представителят на властта заяви, че са промили филма и не могли да се начудят защо снимам стари и порутени къщи. Следващия път било добре да се съсредоточа върху „Александър Невски“ и другите хубави части на София...

Шенка се смее и продължава разказа:

Р. Г.: – Първоначално бяхме решили да останем в България няколко месеца и Нахум да рисува, но след тази случка решихме да си тръгнем веднага. Казаха ни, че на граничния пункт има чейндж и там можем да обменим излишната ни българска валута. Когато стигнахме там, човекът на гишето беше много възмутен от желанието ни да си сменим пари-

те. Тогава си спомням, че ми каза: „Другарко, вие като отидете в магазина и си купите сирене, отнасяте си го в къщи, ядете, но ви остава, връщате ли го обратно в магазина?“ Но аз не се предавам лесно и му казвам: „Да, ама това не е сирене!“

Нахум отново се е изправил пред картината на София.

Н. Г.: – Трудно ни е да следим какво става днес в България, а и не можем да очакваме това от дъщерята и внучките си. Но има нещо по-важно – духовната връзка с това място. Тя ще остане у нас до края на дните ни.

Поглеждам часовника си и не мога да повярвам. Историята и събитията, оживели пред мен, бяха погълнали чувството ми за време. Прекарала съм в този дом повече от шест часа.

Сбогувам се с Нахум и удивителната Шенка, но знам, че не за дълго. Обладала мислите и душата ми, неизвестната сила на Гилбоа ще ме връща тук още много пъти. ■

*Рахел и Нахум –
72 години еден до друг*



NAHUM GILBOA "LET US LIVE THE MOMENT!"

Text: *Reny Jacques*

The 94-years old artist shared the secret of his longevity, related not only to his genes and way of life, but also to his ability to make the brain work permanently. It is not just reading which matters to him, but also learning all the time. The motto of his life became: „Let us live the moment!“ Indeed, when Gilboa is painting, he is living the moment, he is immersed in it with all his attention and his soul.

Here is the moving story of the artist's life, starting from Sofia, via Palestine, Paris, America and after that Israel.

He was born in a poor family which lived in the attic of a Sofia house located on Tzar Boris Str., a noisy street near the market. When he was 23 years old, he went to Varna with his wife Rachel, and the two of them embarked on a vessel called "Orion". Thus, on January 8, 1940 the couple landed in the port of Haifa.

He was not born to be an armed fighter, but was interested in topography and studied it in detail. He practiced that profession in the army, and later worked as a teacher in topography.

After that he went to France for one-year study. He passed his free time reading in libraries, visiting museums and galleries and studying painting. He entered the free school of art known as the „Academie de la grande Chaumiere“. He started analyzing the different trends and techniques of the great masters, identifying unfinished paintings, and experimented with new techniques of his own. Later he visited New York, accompanied by his wife, and settled there for many years. He got commission to do paintings on religious themes and concentrated on them during that period. Painting Jerusalem became his passion because he regarded it as one of the most fascinating objects for artistic expression. ■

Макар и за кратко,
птиците на Валера Петров
и Нахум Гилбоа, се срещат
в далечното минало.

